

Реферати

**АНАЛИЗ МЕТОДИКИ ПРЕПОДАВАНИЯ
СТОМАТОЛОГИЧЕСКОЙ ИМПЛАНТОЛОГИИ В СИСТЕМЕ
ДОДИПЛОМНОГО ОБРАЗОВАНИЯ**

Добровольский А.В.

В статье обсуждаются вопросы организации учебного процесса новой дисциплины «Дентальная имплантология» с учетом современных мультидисциплинарных и проблемно-направленных требований. Описывается опыт организации преподавания предмета в системе додипломного образования на кафедре ортопедической стоматологии и имплантологии Украинской медицинской стоматологической академии.

Ключевые слова: дентальная имплантология, мультидисциплинарный подход.

**ANALYSIS METHODS OF TEACHING
STOMATOLOGICAL IMPLANTOLOGY IN THE SYSTEM
UNDERGRADUATE EDUCATION**

Dobrovolsky A.V.

In the article the questions of organization of educational process of new discipline come into question "Dental implantology" taking into account modern multidisciplinary and problem-directed requirements. Experience of organization of teaching of object is described in the system of undergraduate education on the department of orthopaedic stomatology and implantology of the Ukrainian medical stomatological academy.

Key words: dental implantology, multidisciplinary approach.

УДК 57:378.14

С.І. Дубінін, В.О. Шапогін, А.В. Ващенко, Н.А. Улановська-Шибя, О.Б. Рибунько, Н.О. Черелерій, О.В. Овчаренко
В.Ш.З. України «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

**ДЕЯКІ СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ У МУЛЬТИКУЛЬТУРНОМУ
ПРОСТОРІ**

Проаналізовано деякі проблеми навчання іноземних студентів в мультикультурних групах в умовах навчання нерідною мовою. Вважаємо, що вирішення проблем навчання іноземних студентів та їх успішної адаптації визначають різні фактори, зокрема: кваліфікаційний рівень викладачів, методичне та інформаційне забезпечення навчального процесу та самопідготовки студентів (створення навчальних посібників, бази тестових завдань, електронних підручників, тощо), а також рівень мотивації об'єктів до навчання у медичних закладах, рівень мовної та базовий рівень доузівської підготовки, що в значній мірі визначатиме успішну адаптацію до навчання. Таким чином, особливості освіти іноземних студентів визначаються закономірностями навчання студентів в мультикультурних групах та соціально-психологічною адаптацією до нових умов проживання та навчання нерідною мовою.

Ключові слова: навчання, іноземні студенти, мультикультурні групи, адаптація до навчання нерідною мовою, кваліфікація викладачів, методичне та інформаційне забезпечення.

У сучасному світі інтенсивно розвиваються контакти між різними регіонами і державами, що приводить до збільшення міграції молоді з однієї держави до іншої. Україна приймає на навчання велику кількість студентів різних держав світу. Зрозуміло, що це викликає багато проблем щодо адаптації іноземних студентів до нових умов проживання та навчання. За даними Міністерства освіти та науки України в українських вузах навчається близько 48 тисяч іноземних студентів з більш ніж 130 держав світу (більше всього – з Китаю, Росії, Йорданії, Сирії, Індії, Ірану, Малайзії, Туркменістану, Туреччини, Молдови). Навчання іноземних студентів в медичних закладах України сприяє інтеграції вітчизняної медичної школи у світовий інтелектуальний простір та стимулює розвиток медичної освіти та науки в країні. Сучасна стратегія розвитку процесу навчання іноземних студентів в медичних закладах визначає наявність факторів, які впливають на якість вищої медичної освіти: кадровий потенціал, який здатний ефективно працювати з іноземними студентами; професійна орієнтація іноземних студентів; активація процесу адаптації та соціалізації іноземних студентів; забезпечення навчального процесу сучасною матеріально-технічною базою; престиж вищого медичного закладу серед інших медичних закладів України та СНГ. Проаналізуємо деякі з цих факторів.

1. Адаптація іноземних студентів в умовах навчання нерідною мовою. Процес адаптації студентів відбувається на різних рівнях: міжособистих відносин, психічних функцій, індивідуальної поведінки, психофізіологічної регуляції, фізіологічних механізмів діяльності, здоров'я та функціональних резервів організму.

Як критерії адаптації студентів до навчання використовують об'єктивні показники (успішність, показники активності, запам'ятовування, мислення та ін.) та суб'єктивні (відношення до предмету, задоволення процесом навчання, академічною групою, мотивація навчання). Успішна адаптація забезпечує максимальну самореалізацію в умовах навчання та студентського життя. Навпаки, неадаптованість підвищує розвиток психологічної нестабільності та стану стресу, що може проявлятися у іноземних студентів недбалим ставленням до навчання, відсутністю самопідготовки, пропусками занять без поважних причин. Виділяють декілька типів поведінки студентів в умовах навчання. Для першого типу характерна зовнішня мотивація навчання, за якої студент потребує схвалення своїх дій іншими студентами, друзями і тому оцінки одержані на заняттях, мають значення статусних показників. Оцінка для такого типу студентів – спосіб самоствердження, але у таких студентів низька стресова стійкість.

Другий тип – протилежний. Такий студент розуміє, систематична робота потребує значних зусиль, а оскільки він заплатив за навчання, йому видадуть диплом і зі слабкою успішністю, на деякі предмети не звертає уваги, а в кінцевому результаті - неповне використання своїх можливостей та неефективна витрата часу. Іноді такі іноземні студенти залишаються на повторний курс навчання.

Для третього типу студентів притаманна внутрішня мотивація навчання та зумовлений цим прагматизм. Такі студенти вже мають життєву орієнтацію на набуття конкретної спеціальності, вони орієнтовані на раціональне використання часу, для них головним фактором успішної адаптації виступає процес навчання та набуття необхідних

знань і навичок. Зрозуміло, що такий тип адаптації до навчання найбільш перспективний, але зустрічається в групах іноземних студентів не часто та переважно у осіб, які вже мають спеціальну освіту (медичні коледжі, університети). Зрозуміло, що процес адаптації до навчання починається з перших днів перебування іноземних студентів в нашій країні і викладач вважає, що кожен студент має установку на навчання та готовність до нього. Але в подальшому в кожній академічній групі відбувається чіткий поділ студентів на тих що можуть та бажають навчатися, та тих хто психологічно і морально не готовий до навчання. Тому перед викладачами перших курсів в іноземних групах виникають важкі завдання сформулювати свідоме ставлення до навчання, забезпечити достатній рівень знань з предмету на нерідній для студента мові, зокрема, з медичної біології, необхідний для подальшої підготовки майбутнього спеціаліста-медика.

2. Професіоналізм викладачів та навчання іноземних студентів. При викладанні конкретних предметів особливе значення має не тільки рівень знання предмету викладачем, а й його педагогічні здібності – здатність працювати в умовах міжкультурного простору (в іноземних групах, в яких навчаються представники різних держав та з різним рівнем мовної підготовки). При цьому значну роль відіграє не тільки правильна організація навчального процесу, а й індивідуальний підхід до кожного студента, з урахуванням його мовної підготовки, мотивації до навчання (до вивчення предмету) та його адаптаційних можливостей. Працювати в групах з іноземними студентами, як відмічається багатьма дослідниками, набагато складніше ніж в групах вітчизняних студентів. Викладачу необхідно розмовляти “мовою предмету”, не вживати слова (терміни), які не відомі іноземним студентам, або чітко їх пояснювати, більше застосовувати унаочнення, знати та враховувати рівень, як мовної підготовки студентів так і рівень їхньої підготовки з біології (предмету), мотивацію навчання в медичному навчальному закладі. Крім того опитування матеріалу повинно відбуватися за стандартизованими питаннями, з використанням інформаційного забезпечення доступного для іноземних студентів.

3. Методично-інформаційне забезпечення при викладанні медичної біології іноземним студентам. Кожен предмет, і медична біологія зокрема, має своє значення для медико-біологічної підготовки спеціалістів-медиків, свій понятійний матеріал. Зрозуміло, що підготовка з предмету повинна забезпечити базовий рівень теоретичної дисципліни, необхідний для подальшої підготовки лікаря. Кількість інформації з кожного предмету майже безмежна (завдяки інформаційному простору мережі Інтернет), час для вивчення предмету та самопідготовки у студентів обмежений, що потребує вирішення даної проблеми. Крім того підручників мовою навчання для іноземних студентів немає, а слід це враховувати, що постійно з'являється нова інформація, яка іноді не тільки вдосконалює наші знання, а й по іншому висвітлює події, процеси, біологічні закономірності. Тому для вирішення даної проблеми нами створені навчальні посібники з кожного модуля медичної біології, які щорічно поповнюються та вдосконалюються. Це допомагає іноземним студентам не тільки якісно готуватись до практичних занять, а й отримати необхідний рівень знань з медичної біології (скласти “Крок-1”). Зрозуміло, що у вирішенні інформаційного забезпечення та наданні необхідної базової підготовки з предмету, на думку багатьох спеціалістів, важливу роль можуть відіграти електронні підручники, які не обмежені сторінками, можуть постійно доповнюватися та змінюватися з урахуванням нових вимог програми, нових даних, тощо.

4. Лекції та електронні підручники. Підвищенню ефективності навчання іноземних студентів сприяє створення умов для адекватного розуміння лекцій з предмету, оскільки під час лекцій студенти одержують початковий рівень знань та поповнюють свій мовний та понятійний базис. Одним з варіантів рішення є читання інтерактивних лекцій, під час яких може бути подолана проблема пасивності студентів шляхом взаємодії з лектором. Бажано, щоб до лекцій студенти одержали тези лекційних матеріалів та інформацію про підручники, або інші доступні джерела. Таким чином, студенти одержують можливість ознайомитися з новою термінологією мовою навчання, що значно полегшить сприйняття матеріалу лекції (нажаль більшість студентів не готуються до лекцій). При такій підготовці роль викладача змінюється – він може вступити у діалог з аудиторією, проаналізувати ступінь розуміння матеріалу та звернути більшу увагу на складні питання. Крім того, на початку лекції можливо надати термінологічне навантаження, або лінгвістичне навантаження зменшити до мінімуму. Інтерактивна лекція починається з активації одержаних знань, інтерпретації ключових понять та термінів, закінчується узагальненням навчального матеріалу.

Студентам необхідно довести важливість застосування комп'ютера для навчання. Один з найкращих варіантів – використання електронних підручників, які включають інформацію адекватну сучасним науковим знанням. Створення таких підручників сприяє вирішенню проблеми оновлення інформаційного матеріалу. Інформація в ньому повинна бути структурована та включати наочний матеріал (слайди, малюнки, схеми, фрагменти відеофільмів). Електронний підручник - новий та перспективний засіб навчання, це елемент якості навчально-методичного забезпечення навчального процесу та необхідна, на сучасному рівні, умова формування професійної компетенції майбутнього спеціаліста. Особливо важливим у підготовці іноземних студентів є використання електронних словників, стислих термінологічних посібників, збірників тестів та ситуаційних задач з медичної біології. Це визначається, по-перше, тим що медико-біологічна термінологія для студентів, які навчаються нерідною мовою є в більшості абсолютно новою, по-друге, переклад – складний процес мовної діяльності, який вимагає глибоких знань з медичної біології. Тому створення таких посібників на кафедрі вирішує багато проблем ефективного оволодіння іноземними студентами базовими знаннями.

5. Актуальність навчання іноземних студентів самостійній роботі. Організація самостійної роботи іноземних студентів – актуальна педагогічна проблема. Це визначається тим, що іноземним студентам важко користуватися навчальним матеріалом з предмету. *По-перше*, викладач повинен надавати консультації іноземним студентам відносно того, де знайти необхідні матеріали для самопідготовки і на які питання звернути особливу увагу, тому що цей матеріал необхідний для медико-біологічної підготовки спеціаліста-медика. *По-друге*, на кафедрі повинні

бути розроблені матеріали для самостійної роботи іноземних студентів, які б були представлені на сайті (сайтах) кафедри. Нами для покращення самопідготовки іноземних студентів створені навчальні посібники для іноземних студентів (російською та англійською мовами) до кожного з трьох модулів дисципліни. Навчальні посібники включають теоретичний матеріал з предмету, тестові завдання з бази даних «Крок-1» і тестові завдання з багатьма варіантами відповідей. В мережі Інтернет можна знайти багато навчального матеріалу, але іноземним студентам важко орієнтуватися в інформаційному потоці.

Нідеумок

Особливості освіти іноземних студентів визначаються закономірностями навчання студентів в мультикультурних групах та соціально-психологічною адаптацією до нових умов проживання та навчання нерідною мовою.

Література

1. Бреднева Н.А. Междисциплинарная интеграция в системе организации учебно-познавательной деятельности в вузе / Н.А. Бреднева // Педагогические науки. - 2008. - № 4 (32). - С. 112-115.
2. Батанина Н.А. Проблемы адаптации иностранных студентов и пути их решения / Батанина Н.А. // – Режим доступа: http://old.nsaem.ru/Science/Publications/Science_notes/Archive/2008/1/453.pdf.
3. Вичорек А. Проблемы обучения в мультикультурной среде – некоторые взгляды из Польши / А. Вичорек // Институт английского языка, Университет Силезии, Польша. - Режим доступа: anna.wieczorek@poczta.onet.eu
4. Вербицкий А.А. Проблемы развития профессионального образования с позиций теории контекстного обучения / А.А. Вербицкий // Инициативы XXI века. - 2009. - № 1. - С. 37-40.
5. Князева Е.М. Особенности обучения иностранных студентов химии / Е.М. Князева, Л.Н. Курина // Педагогические науки. - 2010. - № 6. - С. 39-43.
6. Кашкан Г.В. Реализация межпредметных связей при обучении иностранных граждан / Г.В. Кашкан, Н.В. Провалова, Н.Б. Шахова // Современные проблемы науки и образования. – 2011. – № 6. - Режим доступа: www.science-education.ru/100-5073.
7. Проблемы адаптации зарубежных студентов : материалы II Всерос. науч. конф. Медико-биологические, культурологические и психолого-педагогические аспекты адаптации зарубежных студентов. Волгоград, 17-18 окт. 2001 г. / Волгоград: Перемена, 2001. - 189 с.
8. Рошупкина О.А. Актуальність навчання самостійної роботи іноземних студентів / О.А. Рошупкина // Науковий часопис НПДУ ім. М.П. Драгоманова, сер. Педагогічні науки: реалії та перспективи. - 2011. - Вип. 29. - С. 178-182.
9. Самостоятельная работа в медицинском вузе : сб. мат. науч.-метод. конф. Вол.ГМУ Волгоград, 28 апреля 2004 г. //: Вол.ГМУ, 2004. - 168 с.
10. Ямщикова О.А. Актуальные проблемы обучения иностранных студентов в России: физиологический и обучающий аспекты / Ямщикова О.А. // г. Томск. - Режим доступа до жур.: ISSN: 1726-7080

Реферати

ПРОБЛЕМЫ ОБУЧЕНИЯ СТУДЕНТОВ МЕДИЦИНСКОЙ БИОЛОГИИ В МУЛЬТИКУЛЬТУРНОМ ПРОСТРАНСТВЕ

Дубинин С.И., Пилыгин В.А., Ващенко А.В., Улановская-Тсыба Н.А., Рябушко Е.Б., Передерий Н.А., Овчаренко О.В.

Проанализированы некоторые проблемы обучения иностранных студентов в мультикультурных группах в условиях обучения на неродном языке. Считаем, что решение проблем обучения иностранных студентов и их успешная адаптация определяют различные факторы, в частности, квалификационный уровень преподавателей, методическое и информационное обеспечение учебного процесса и самоподготовки студентов (создание учебных пособий, базы тестовых заданий, электронных учебников), а также степень мотивации студентов к медицинскому образованию, уровень языковой и базовый уровень довузовской медико-биологической подготовки, что значительно влияет на успешную адаптацию к обучению. Таким образом, особенности обучения иностранных студентов определяются закономерностями, которые возникают в мультикультурных группах и социально-психологической адаптацией к новым условиям получения образования на неродном языке.

Ключевые слова: обучение, иностранные студенты, квалификация преподавателей, методическое и информационное обеспечение.

PROBLEMS OF MEDICAL BIOLOGY STUDYING BY THE STUDENTS IN A MULTICULTURAL SPACE

Dubinin S.I., Pilyugin V.O., Vatsenko A.V., Ulanovska-Tsyba N.A., Ryabushko O.B., Perederiy N.O., Ovcharenko O.V.

Some problems of the foreign students in multicultural groups in terms of studying by means of non-native language have analyzed. We consider that problems of foreign students teaching and their successful adaptation are determined by various factors, including: qualification of teachers, methodological and information providing of the training process, student's independent work (creating of the textbooks, tests database, electronic textbooks, etc.) and level of an object's motivation to the studying in Higher Medical Establishments, the level of language and basic level of preparatory faculty training, which largely determine the successful adaptation to the studying. Considering the situation, the features of the foreign student's studying in multicultural groups are determined by the regularities of teaching in terms of socio-psychological adaptation to the new living conditions and training.

Key words: training, foreign students, qualification of teachers, methodological and information providing.

УДК 376.68

Г.М. Дубинська, Г.І. Коваль, О.М. Іноземська, В.А. Полторацький, Н.П. Лимаренко, Н.З. Баштан, В.А. Болдир, Г.М. Котелевська, Н.О. Приймєнко, Л.М. Сизова
ВДІЗ України «Українська медицина стоматологічна академія», м. Полтава

РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ ШЛЯХОМ ЇХ ЗАЛУЧЕННЯ ДО ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ

У статті розглядається досвід залучення студентів-іноземців до участі у волонтерському русі по профілактиці ВІЛ-інфекції та інших соціально-небезпечних інфекцій. Участь іноземних студентів у профілактичних програмах, досвід виступу перед однолітками дозволяє поліпшити їх адаптацію в суспільстві, сформувати толерантне ставлення до пацієнтів, інфікованих соціально-небезпечними інфекціями, і тим самим покращує їх комунікативні компетенції.

Ключові слова: іноземні студенти, волонтерський рух.

В освіті лікаря першочергове значення відводиться медичним знанням. Однак лише інтеграція гуманітарної та природничо-наукової складових в загальну та професійну культуру кожного студента може служити стійкою внутрішньою основою для розуміння особистістю унікальності кожної людини, кожної культури. Формування